

Slovenski dom

Stev. 284.

V Ljubljani, petek 16. decembra 1938.

Leto III

Glavni volivni odbor v Belgradu na delu

Končni uradni izidi bodo objavljeni konec prihodnjega tedna

Belgrad, 16. dec. Včeraj je začel s svojim delom glavni volivni odbor v Belgradu. Odbor bo po uradnih podatkih, ki so jih po uradnih zapisnikih, ki so jih o volitvah poslala v Belgrad sodišča iz vse države, uradno ugotovil natančno število glasov oddanih za liste, ki so nastopile pri nedeljskih volitvah ter končno ugotovil, koliko poslancev dobi ta ali ona lista. Številke, ki jih bo objavil glavni volivni odbor, se bodo morda za malenkost razlikovale od do zdaj razglašanih števil, katere je dalo notranje ministrstvo.

Glavni volivni odbor je v prvih dneh tega tedna zbral volivni material iz vseh krajev države, razen iz nekaj najoddaljenejših. Na včerajšnji seji so začeli urejati poslanske podatke in sicer ob navzočnosti zastopnikov vseh treh državnih list. Včeraj so bila tudi objavljena imena poslancev, ki so v tem področju bili izvoljeni na listi dr. Stojadinovića. Teh poslancev je 5. Zatem je volivni odbor pregledal volivni material iz donavske banovine. Sekcije volivnega odbora so začele z urejanjem volivnega materiala, v kolikor je iz posameznih banovin že dospel.

Po že objavljenih podatkih o izidu volitev narodnih poslancev je lista dr. Milana Stojadinovića dobila absolutno večino v 234 volivnih okrajih, lista dr. Mačka v 120 okrajih, a lista Dimitrije Ljotića v 2 okrajih. Lista dr. Stojadinovića je torej dobila absolutno večino v dveh tretjinah volivnih okrajev, ki jih je v vsej državi 356. Vsi ti okraji volijo skupno 371 poslancev, od katerih jih bo pripadlo po določbah volivnega zakona listi dr. Stojadinovića 304, listi dr. Mačka pa 67.

Ker je delo, ki ga mora izvršiti glavni volivni odbor, naravnost ogromno, bodo končni volivni izidi objavljeni šele konec prihodnjega tedna.

Vesti 16. decembra

Kardinal Hinsley, westminsterski nadškof in poglavar angleške katoliške cerkve, je odstopil iz odbora angleške Družbe za Zvezo narodov in utemeljuje odstop s tem, da je družba zadnje čase izgubila svoj nepolitični značaj, ker je posredovala v izrazito političnih zadevah. Odstop je vzbudil po vsej Angliji velik odmev.

Sklad lorda Baldvina za nemške begunce je dosegel 101.300 funtov sterlingov (27.000.000 din). Memel z okoliškimi ozemljem je tako nemški, kakor je Pariz francoski in London angleški. To je razvidno iz dejstva, da je 87% memelskega prebivalstva glasovalo v nedeljo za združitev z Nemčijo. Tako piše nemški tisk o izidu volitev.

Na vseameriški konferenci v Limi so razpravljali o predlogu, da bi vse južnoameriške države posredovale v španski državljanski vojni, da bi čim prej prišlo do ugodnega miru. Te države naj bi se zavzele za to, da ugođe Francovi zahtevi o priznanju vojnih pravic, brez česar se general Franco ne mara pogajati o miru.

V Jeruzalemu je neznan Armenec ustrelil včeraj šejka Mahmuda el Ansaria. Šejk je veljal za hudega nasprotnika pobeglega jeruzalemskega velikega muftija.

Ogenj je snoči uničil razkošni grad romunskega kneza Bibesca v okolici Bukarešte. V gradu je bila dragocena zbirka umetnin vseh vrst in starega pohištva. Škoda znaša ogromne milijone.

Angleški kralj je včeraj sprejel holandskega kneza-soproga Bernarda in imel z njim več razgovorov.

V Berlin se je vrnilo 12.000 delavcev, ki so bili doslej zaposleni pri utrjevalnih delih ob zahodni meji.

Včeraj so izročili prometu 3000 km novih nemških avtomobilskih cest, katerih bo Nemčija v bodoče imela vsega skupaj 14.000 km. Za to priliko je vodja nemških cestnih del dr. Todt pavabil v Berlin 3000 delavcev, zaposlenih pri teh cestah.

V francoski mestni četrti v Hankovu se skriva 150.000 kitajskih beguncev, katerim so Japonci odrezali dovoz živeža, vodo in luč, ker hočejo, da bi se jim Kitajci udali. Če se ne bo Francozom posrečilo z Japonci sporazum, bo med begunci prišlo do katastrofe.

Holandska državna banka je poslala vse svoje zlato v tujino. To so Holanci storili za primer kake vojne v Evropi, da bi lahko razpolagali z gotovino zunaj.

Predlog francoskega državnega proračuna za l. 1939 napoveduje presežek 24 milijonov frankov.

Redno sodišče v republikanski Španiji so v dobrem letu obsodilo 683 ljudi na smrt zaradi volunstva. V to število niso všeti tisti, ki so bili obsojeni pred vojaškimi sodišči.

Nemčija ima zdaj 43 najmodernejših podmornic, v delu pa ima dve veliki bojni ladji po 35.000 ton, tri težke križarke po 10.000 ton, štiri lahke po 7000 ton, nedavno so pa pustili v morje najmodernejšo nosilko leta »Graf Zeppelin«.

Odbor ljudske fronte v Valenciji je poslal razglas vsemu prebivalstvu, v katerem pravi, da bo general Franco na vzhodnem bojišču kmalu začel z novo hudo ofenzivo.

Kitajska vojska je porušila vse mostove med Kantonom in Nankingom, da bi preprečila napredovanje japonske vojske, ki hoče pretrgati vse zveze med Kitajci in med francosko Indokino, od koder prihaja orožje za kitajsko vojsko.

Italijani v Tunisu vodijo vse tamošnje gospodarstvo, industrijo obrt in trgovino in morajo zaradi tega imeti pravico, da o svoji usodi sami odločajo. V tem smislu piše včerajšnje italijansko časopisje.

Francija je sklenila dati 28 milijard frankov za državno obrambo iz bodočega proračuna, ki obsega nad 66 milijard frankov.

Sovjetski poslanik v Pragi je v znanjem ministrstvu vložil ugovor proti pisanju češkega tiska, ki se zavzema za ustanovitev svobodne Ukrajine in za osvoboditev Ukrajincev izpod poljskega in ruskega jarma.

Slovaška vlada je razpustila vsa levičarska telovadna društva in Sokola z utemeljitvijo, da so ta društva bila ognjišče protislovaškega duha. Premoženje teh društev bo dobila Hlinkova garda.

Madžarska ugotovi iz Zveze narodov, če bi to zahtevala razmere. Tako pišejo nekateri budimpeštanski listi.

Romunska vlada napoveduje, da bo izdala odločne ukrepe za varstvo domačega dela in izdelkov.

Madžarski prosvetni minister grof Teleky bo najbrž odstopil zaradi nedavne razstave o agrarni reformi na Madžarskem. To razstavo so priredili v organizaciji njegovega ministrstva, je pa prenašala kazala strašne socialne razlike med veleposesniki in med kmečkimi tlačani na Madžarskem. Srd veleposesnikov in grofov se seveda obrača proti prosvetnemu ministru, ki je razstavo dovolil.

O obisku predsednika nemške Državne banke dr. Schachta v Berlinu pripisujejo Angleži velik pomen in napovedujejo, da bi ta obisk pripravil pogoje za sporazum glede delitev gospodarskega vpliva v južnozhodni Evropi.

Madžarska propaganda v karpatski Ukrajini ne miruje. Zgodnje dni so madžarski agitatorji razširili letake, ki hujskajo na vstajo. Podobne letake so pred tednom dni metala na karpatsko ozemlje madžarska letala.

Novi predsednik češkoslovaške republike dr. Hacha se je predsedničinu udeležil slovesne predstave »Prodane neveste«, katero je dirigiral Václav Talich. Predsednik je imel kratek nagovor, v katerem je poudarjal potrebo po kulturnih zvezah med Češkoslovaško in med njenimi sosedi.

Italijanske zahteve glede Tunisa in drugih francoskih pokrajin je treba razlagati tako, da hoče Italija s temi zahtevami izsiliti od Francije priznanje vojnih pravic za generala Franca. Tako piše del angleškega tiska.

Važno izjavo o bodoči japonski zunanji politiki na Daljnem vzhodu bo dal zunanji minister Arita tujim časnikiarjem v ponedeljek.

Ameriko pred 25 leti. Zapuščala moža, dva sinova in hčer. — V Clevelandu je umrl Vincenc Rupnik, star komaj 33 let. Rojen je bil v Clevelandu ter zapuščal žalošno soprogo, hčerko, mater, dva brata in dve sestrji.

Pred potovanjem italijanskega zunanjega ministra na Madžarsko

Rim, 16. dec. o. Poljski zunanji minister v Rimu, Długosowski, je snoči obiskal italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana, ki bo jutri odpotoval v Budimpešto. Razgovori med obema državnikoma so se nanašali na uradni obisk italijanskega zunanjega ministra madžarski prestolnici. O razgovoru ni bilo izdano uradno poročilo, domnevajo pa, da je bilo govora o ukrajinskem vprašanju, o vprašanju podkarpatske Rusije in o bodočem morebitnem skupnem italijansko-poljskem nastopu v teh vprašanjih.

Prve volitve v avtonomni Slovaški — v nedeljo

Bratislava, 16. dec. o. Slovaška avtonomna vlada je za nedeljo, 18. decembra, razpisala volitve v slovaški narodni zbor. Pri volitvah bo nastopila samo ena stranka, v katero so se po uveljavljanju avtonomije združile vse slovaške stranke.

Tiste politične stranke, ki niso hotele pristopiti v novo stranko, so bile prepovedane. Po združitvi strank je sestavljena enotna kandidatska lista, ki jo je potrdil predsednik vrhovne volivne komisije. Čeprav zedinjena stranka nima nasprotnikov pri volitvah, vendar si voditelji zelo prizadevajo, da bi bila volivna udeležba čim večja.

Po dosežanjih pripravah se vidi, da bo volivna udeležba rekordna in da bo vladna stranka, ki jo vodijo hlinkovci, dobila ogromno glasov.

Čiščenje pri Sovjetih

Moskva, 16. dec. o. Poročajo, da bo kot prihodnja Stalinova žrtev padel komisar za pošte Berman. Berman je bil nekdanji eden vodilnih ljudi v GPU. On je bil tisti, ki je dal delati prekop med Mosko in Volgo, za kar je uporabljal na stotine političnih jetnikov, ki so jih iz več GPU poslali na delo. Pri tem delu je 130.000 ljudi izgubilo življenje zaradi mraza, gladi in nečloveškega ravnanja. Berman je bil zaupni prijatelj ustreljenega načelnika GPU, Jagode, in velja tudi za prijatelja Ježova, ki so ga pred kratkim odžagali.

V Moskvi sta se končala dva nova procesa zaradi sabotaže v poljedelstvu. Pri enem procesu je bilo sedem živinodravnikov obsojenih na smrt, češ da so okirali boj proti svinjski rdečici v kolhozih okoli Stalingrada. Pri drugem procesu so obsodili na smrt šest delavcev iz traktorske postaje Oktober, češ da so prodajali kmetov nadomestne dele kmetom.

Bivši španski kralj se sme naseliti v nacionalni Španiji

Burgos, 16. decembra. AA. DNB: Včeraj je zasedal ministrski svet pod predsedstvom generala Franca. General Franco je predložil zakonski načrt, ki vrača bivšemu kralju Alfonso vsa njegova prejšnja zasebna imetja v Španiji. Bivšemu kralju se vračajo tudi vse državljanske pravice in mu je zopet dovoljen, da se lahko naseli v Španijo.

Romunija bo v kratkem odpoklicala svoje diplomatsko zastopstvo pri Zvezi narodov, poroča bukreštansko časopisje.

Na Vrhniki je danes ponoči pogorela Tomšičeva parna žaga

Vrhnika, 16. decembra.

Vrhnici so danes preživeli razburljivo noč. Velikanski ogenj, ki se je pokazal iz Tomšičeve velike parne žage na Hribu, je nekako ob 2 ponoči napravil pokonci ves trg. Ko je zatulila sirena na žagi, so plameni že sikali proti nebu. Ljudje so drveli k Tomšičevi žagi, ki je bila že skoraj do polovice v ognju. Med prvimi so bili seveda vrhniški gasilci s svojo motorno brizgalno. Njim so sledili še gasilci iz Verda; zaradi naglega širjenja ognja, pa je poslalo svojo brizgalno še vojaštvo. Čeprav so bili gasilci nad vse požrtvovalni ter so vse brizgalne delovale brezhibno, so se vendar kmalu prepričali, da žage ne bodo rešili propasti. Ogenj se je bil zaradi preobilnih vnetljivih snovi, suhega lesa in deek, tako naglo širil, da so začeli zublji obklopati tudi bližnja skladišča in stanovanjske hiše. Bilo je nujno umestno, da so preprečili žago usodi ter osredotočili vse gašenje na sosednje objekte. Proti jutro okrog 5 se je stavba parne žage sesedla. Zgorele so vse naprave, velika in mala žaga ter les, ki je bil znotraj in v neposredni bližini žage. Škoda cenijo na več milijonov dinarjev, ki bo po vsej verjetnosti krita z zavarovalnico.

Vrhnici so danes ugrabili, kako je ogenj nastal. Prevladuje prepričanje, da je bil podtaknjen. Za to domnevo bi govorile tudi vse okoliščine. Žaga ni neposredno povezana s strojnim oddelkom, niti ni mogel kak cigaretni ogorek povzročiti ognja med debelimi vrvmi. Strojnik, ki stanuje v kakih 5 minut oddaljeni hiši, je prvi zagledal ogenj na oglu žage, kjer so bila v skladovnicah zložena debela suha drva. Od drv se je ogenj razširil na leseno poslopje, ki se je naglo vnelo. Močan sij, ki je očaral vso okolico, je zbudil strojnika, da je stekel v strojni oddelk in odprl sireno. Ko so prihiteli gasilci, pa je kot nalašč potegnila huda burja, ki je razpihala plamene in zanesla iskre na vso žago. Vse je bilo v hipu en sam velik plamen, viden malec naokoli. Prav zaradi burje so morali gasilci odjenjati in se truditi, da bi obvarovali pred katastrofo še bližnja skladišča, polna desk, tramovja in suhih drv, ter hiše. Požigalec je moral uporabiti kako hitro gorljivo tekočino in z njo politil suha drva tik ob žagi, kajti sicer ne bi mogel nastati tako močan ogenj. Najhuje bodo prizadeti delavci, ki bodo brez dela, dokler lastnik g. Miha Tomšič ne bo postavil nove žage. Orožniki so že začeli proizvedovati za požigalec.

Sv. oče posreduje za spravo med Poljaki in Ukrajinci

Varšava, 16. decembra. AA. Stefani: Sveta stolica je uradno posredovala za pomiritev med Poljaki in Ukrajinci, med katerimi so zadnje čase vzplameli resni spori, ki so se še povečali po posredovanju grško-katoliškega nadškofa metropolit Septicega v korist Ukrajincev. Papeški nuncij msgr. Kortesi je bil te dni v Lvovu, kjer je osebno po nalogu sv. stolice skušal pomiriti Poljake in Ukrajince. V zvezi s tem posredovanjem je bilo za tisk izdano poročilo, ki pravi, da sveta stolica s precejšno vztrajnostjo opazuje škodljiva nasprotja, ki ločijo prebivalce Poljske. Sveta

stolica poziva svoje vernike, naj najdejo pravo pot za sporazum in poravnavo.

Apostolski nuncij msgr. Kortesi, ki se je te dni mudil v Lvovu, je dal pred svojo vrnitvijo v Varšavo časnikiarjem izjavo, v kateri pravi, da je dobil od sv. očeta nalogo, naj razloži očetovsko skrb sv. očeta za to verno pokrajino. Sveti oče je vznemirjen zaradi nasprotij, do katerih je prišlo med prebivalstvom te pokrajine. Sv. oče je pozval posameznike in vse narode, naj na altar splošnega miru žrtvujejo vse mržnje in da v tem smislu najdejo tudi sporazum.

Poskusi za ureditev notranjih razmer v Romuniji

Ustanovitev ene same vseromske stranke

„Fronta narodnega vstajenja“ bo edina dovoljena stranka

Bukarešta, 16. dec. m. Vse današnje romunske časopisje objavlja odlok, s katerim se v Romuniji ustanavlja ena sama politična stranka. Ta novoustanovljena romunska stranka se imenuje »Fronta narodnega vstajenja«. Časopisje posebno poudarja kot motiv za ustanovitev enotne politične stranke v Romuniji mednarodni položaj, kakor tudi razmere v sami državi in potrebo po popolni varnosti meja. Pri volitvah bo lahko nastopila samo ena stranka in sicer »fronta narodnega vstajenja«.

Vse ostale stranke bodo smatrane za skupine in protizakonite ter bo vsak, ki bo širil še nadalje program takšnih strank, najstrožje kaznovan. Stranka Fronte narodnega vstajenja je ustanovljena na pobudo 20 najuglednejših romunskih politikov. Odlok o njeni ustanovitvi so podpisali kralj Karel, predsednik vlade Miron Christea, notranji in pravosodni ministri.

Dobro obveščeni krogi poudarjajo, da edina Maniu in Madgearu od strani bivše Nacionalne zaraniščne stranke ter George Bratianu v ime liberalne stranke niso pristali na ustanovitev nove stranke. Vsi drugi pa so izjavili, da so pri-

pravljani vanjo, vstopiti. »Železna garda« bo novi stranki nasprotovala, dokler ne dobi zadostnega za umor Codreana.

V maršalatu romunskega dvora sta včeraj vseučiliški profesor Emil Adijetan in dr. Leukuci v imenu Erdeljev izročila za kralja Karla obširno spomenico. Najuglednejši predstavniki Erdelja v Romuniji predvsem pa njihov voditelj Maniu, opozarjajo na težko gospodarsko stanje Romunov v Erdelji ter zahtevajo nujnih ukrepov, da se to stanje čimprej izboljša. V drugem delu spomenice tudi vsebuje ostro kritiziranje sedanje ustave. Obenem, ko sta se Emil Adijetan in Leukuci oglasila v maršalatu dvora, sta tudi zaprosila za posebno avdienco Maina pri romunskem kralju.

Berlin, 16. dec. m. Romunska vlada je izdala odlok, ki določa, da odslej v Romuniji ne bodo smeli obhajati božičnih praznikov ob božičnih drevcih. Ta prepoved je izzvala v vsem nemškem časopisju veliko ogorčenje. Posebno ostro napadala romunsko vlado nemška lista »Angriff« in »Berliner Börsen Zeitung«, ki izražata svoje veliko začudenje nad takšnim vladnim odlokom v Romuniji.

Hitler je sinoči govoril nemškimi delavcem o pomenu novih cest, o prehrani in o utrjevalnih delih

Berlin, 16. decembra. Hitler je imel snoči govor, pred 3000 delavci, ki so sodelovali pri graditvi velikih avtomobilskih cest v Nemčiji.

V uvodu je Hitler poudaril, da so postala sedaj motorna vozila prometno sredstvo. Avtomobil ljudskega tipa bo koristil mnogim milijonom ljudi. Ta razvoj bodo podpirale tudi številne nove avtomobilske ceste. Cestna dela pa so pritegnila ogromno število delavcev v razvoj proizvodnje. Brezposelnost se ne odstranjuje z denarjem, ampak s proizvodnjo. V drugih državah so problem brezposelnosti začeli reševati ravno obratno, zato je število brezposelnih raslo, denar pa je izgubljal svojo vrednost.

Samo v enem ni bilo mogoče doseči zboljšanja in to je pri prehrani. »Mi« je poudaril Hitler, »črpamo iz nemških njiv več kot pa katerikoli drugi narod na svetu. Toda tudi to ima svoje meje. Zato moramo računati z vsemi dejstvi. In v okvir dejstev spada tudi točna presoja naše okolice«.

Med burnim odobravanjem je Hitler v zvezi s tem še izjavil: »Poznam samo eno načelo in to je, da hočemo, da bi bila Nemčija tako močna, da nas nikdo ne bi mogel uničiti. V tem oziru pa je potrebno, da predvsem organiziramo svojo moralo, tako da bi lahko z lastnimi sredstvi krili potrebe za lastno proizvodnjo.«

Hitler je govoril še o tem, kako na zahodni meji delajo nove utrdbe. Te utrdbe je vsilil Nemčiji zunanji svet. Te utrdbe bodo take, kakor jih dozdaj svet še ni videl. Te utrdbe niso posnetek tujih utrdb nego plod nemškega razumevanja. Pri teh utrdbah je delalo približno 400.000 ljudi. Temu se moramo zahvaliti, da je bilo zedinjenje nemškega naroda opravljeno v zadnjih mesecih. To je tudi razlog zato, da ta naš režim nemške skupnosti nikdar več ne more prenehati.

Med ameriški Slovenci

Pri zadnjih volitvah, ki so bile 8. decembra, sta bila izvoljena v Rock Springs tudi dva Slovenci in sicer Joseph Galichic ml., ki je bil ponovno izvoljen na demokratski listi v urad okrajnega prosekuturja za Sweetwater okraj. V mestni odbor v Rock Springs pa je bil izvoljen na republikanski listi Matt Leskovec.

Pred kratkim se je rojaku Andrew Nebec v Milwaukee Wis., pripetila na železniškem križišču nesreča, ki bi lahko imela usodne posledice. V njegov avto je zadela lokomotiva in ga vlekla precej daleč. Nebec je dobil pri tem precej hude notranje poškodbe.

V okrajni bolnišnici v Milwaukee, Wis., je preminul rojak Frank Kočevar, v starosti 43 let. Pokojni je bil doma iz Ljubnega v Savinjski dolini in je prišel v Ameriko pred 22. leti. — Kočevar se je zvečer pred svojo smrtjo nahajal v neki gostilni, kjer je gostilničar opazil, da mu je nenadno postalo slabo. Ko ga je vprašal, kaj mu je, je omenil, da si je malo prej padel. V bolnišnici so ugotovili, da si je prebil lobanjo in tako je poškodbi podlegel.

Po dolgi bolezni in hudem trpljenju je v Clevelandu izdihnila rojakinja Jenie Paulin, rojena Uršič, ki je stanovala na East 177 St. Doma je bila iz St. Ruperta na Dolenjskem. Tukaj zapuščala moža, v Newyorku pa sina in več sorodnikov. V Ameriki je živela 34 let. — V Clevelandu je po šestmesečni bolezni umrla rojakinja Ana Žagar, v starosti 53 let, Doma je bila iz Dravlj in je prišla v

Kaj bo z novo pivovarno v Laškem

Ozadje pogajanj za prodajo pivovarniških naprav

Laško, 16. decembra.

Pred kratkim smo poročali, da je začela z rednim obratovanjem »Gostilnišarica« delniška pivovarna v Laškem. Ta vest je zlasti razveselila male delničarje tega podjetja, ki jih je nad 2500 in ki so bili zaradi dolgih priprav precej v dvomih ter je med njimi prihajalo do nezadovoljstva. Na zadnjem obnem zboru je bilo precej govorjenja o pogajanjih, ki jih je uprava pivovarniške družbe imela z neko finančno skupino slovenskih in srbskih interesov glede prodaje nove pivovarne. Ker je o tej zadevi tendenčno pisal tudi del časopisa (Celjska »Nova doba«), je med delničarji in v javnosti seveda to vzbudilo razne govorice, uganjane in bojazni. Zaradi tega smo dobili podatke, da stvarno pojasnimo, kaj tiči za temi govoricami.

»Gostilnišarica« pivovarna d. d. v Laškem je bila ustanovljena leta 1930. Namen ustanovitve je bil poceniti v Sloveniji pivo in izpodnesti dejanski monopol kartela velikih pivovarn. Za novo gostilnišarico pivovarno je vladalo veliko navdušenje in so začeli interesenti pridno podpisovati delnice. Nova pivovarna naj bi imela toliko obrat, da bi lahko izdelovala do 100.000 hl piva na leto. Priprave in dela pa so se zavlekla za nekaj let. Med tem so se spremenile gospodarske razmere tako, da veliko delničarjev, ki so podpisali nakup, delnic ni moglo plačati in jih je kakih 800 uprava družbe tožila za izplačilo. V vodstvu družbe so bili od vsega začetka inž. Uhlir, graščak v Loki pri Zidanem mostu, Ciril Majcen, restavrativ v Ljubljani, in dr. Roš, odvetnik v Laškem, ki je bil tudi pravi zastopnik družbe in tožbah za plačilo delnic. Po pravilih družbe ima glasovalno pravico samo tisti delničar, ki ima najmanj 10 delnic. 10 delnic da pravico do enega glasu. Ker so gostilnišarici kupovali le manjše število delnic, je iz tega razvidno, da večina delničarjev ni mogla imeti posebnega vpliva na vodstvo družbe, marveč da so v njej odločali delničarji, ki so imeli vsak po večje število delnic.

Od leta 1930 pa do letos, ko je nova pivovarna začela obratovati, so se gospodarske in druge razmere v Sloveniji bistveno spremenile. Poraba piva je padla na 30.000 hl letno. Naprave pri novi pivovarni so veljale veliko, toliko da ni od delniške glavnice v znesku 10 milijonov din ostalo dosti potrebnega obratnega kapitala. Razen tega se je med malimi delničarji začela kazati želja, da bi prodali delnice. Padec v konsumu piva in pa dejstvo, da bo nova pivovarna morala prestat hude konkurenčne boje s starimi uvedenimi in gospodarsko močnimi pivovarnami v Mariboru in Ljubljani, tudi ni bil kaj rožnato znamenje za bodočnost novega, tako začenega podjetja.

Vsega tega se je očitno zavedalo tudi vodstvo pivovarne in stopilo v stike s skupino srbskih in slovenskih gospodarstvenikov, katere zastopata inž. Mayer in Belgrada in odvetnik dr. Ogrizek iz Celja. Ta gospodarska skupina je poznala konjunktorno stanje sedanje in bodoče težko nove pivovarne. Ta skupina je bila trdno prepričana, da nova pivovarna ne bo mogla uspevati tako, da bi delničarji, zlasti mali, v doglednem času imeli kaj od nje.

V začetku septembra so se med vodstvom gostilnišarice delniške družbe in med to finančno skupino začela pogajanja za prevzem delnic in za nakup novih pivovarniških naprav v Laškem. Skupina inž. Mayerja, ki je prepričana, da pivovarna v Laškem zgolj z izdelovanjem piva ne bo mogla uspevati in se rentirati, je nameravala podjetje razširiti tako, da bi pivovarno priključila še veliko tovarno za izdelovanje olivnega olja in sadnih konzerv. Za to bi družba v Laško prenesla naprave oljarne iz Koprivnice. Pogajanja so za Gostilnišarico pivovarno vodili dr. Roš, inž. Uhlir in Majcen, za novo skupino pa inž. Mayer, dr. Ogrizek in belgrajski odvetnik Bojanič. Hkrati s temi pogajanjmi se je začelo tudi gibanje med malimi delničarji, ki so se hoteli iznebiti delnic za čim ugodnejše cene. Pogajanja so tekla skoraj dva meseca in je bil na koncu sklenjen med vodstvom pivovarne in med novo finančno skupino sporazum, ki vsebuje naslednja najvažnejša določila:

Skupina inž. Mayerja se obveže, da kupi po svojih zastopnikih v Sloveniji 9000 delnic Gostilnišarice pivovarne, in sicer 4000 delnic po 500 din, 5000 pa po 400 din kos. Skupaj bi dala za delnice 4 milijone din. Sedanja uprava Gostilnišarice pivovarne za dobo štirih mesecev generalno dovoljenje za prenos delnic, glasečih se na imena, na novo skupino. Po štirih mesecih bi nakup delnic ne bil več dopusten. Mayerjeva skupina se zaveže, da položi pri Ljubljanski kreditni banki 6.200.000 din pod zaporo. Ta vsota se mora porabiti v štirih mesecih za nakup delnic, 2.200.000 dinarjev pa bi dobila pivovarna kot obratni kapital, da bi lahko v redu poslovala. Po izvedbi te transakcije odstopijo vsi člani sedanje uprave pri pivovarniški družbi, na kar bi sklicali izredni občni zbor delničarjev. Ta občni zbor naj sklepa o novem položaju. Nova skupina zahteva, da se zniža število članov uprave za sedem do devet. Pod tem pogojem bi bili izvoljeni v upravni odbor nove družbe trije člani stare uprave, namreč inž. Uhlir, Majcen in dr. Roš. Nova družba je pripravljena prevzeti pivovarno pod pogojem, da ne bi bilo prodanih več kakor 18.000 delnic in da ves dolg pivovarne na strojih, napravah z vsemi terjatvami ne znaša več kakor 2.200.000 din. Nova skupina, ki bi prevzela pivovarno, se obveže, da bo dve leti pazila, da delnice, ki jih je kupila od starih delničarjev, ne pridejo v roke kakim konkurenčnim pivovarni. Dalje se nova skupina obveže, da bo izdelovala dve leti najmanj po 5000 hl piva letno, da ga bo razprodala, da bo skušala zboljšati kakovost, da bo izhajala pri izdelovanju piva brez deficita, če bodo sedanje ugodne gospodarske razmere trajale in da se bo pri vodstvu pivovarne ravnala po nasvetih članov stare uprave, ki bodo prišli v novi odbor.

Skupina inž. Mayerja se obveže, da bo v dveh letih končala pripravljajla dela za novo tovarno in konserv, ki naj bi potem začela obratovati. Nova skupina je ponudila torej, da kupi od delničarjev delnice po imenski, stodstotni vrednosti; tistim delničarjem pa, ki bi delnic ne hoteli prodati, bi omogočila sodelovanje v novi upravi, jim dala jamstvo glede lastništva pivovarne, glede proizvodnje itd.

Pogajanja so se končala z načelnim sporazumom, ki bi ga bilo treba samo še podpisati. Kazalo je, da bo vprašanje pivovarne rešeno ugodno in vem položaju. Nova skupina zahteva, da se zniža število članov uprave za sedem do devet. Pod tem pogojem bi bili izvoljeni v upravni odbor nove družbe trije člani stare uprave, namreč inž. Uhlir, Majcen in dr. Roš. Nova družba je pripravljena prevzeti pivovarno pod pogojem, da ne bi bilo prodanih več kakor 18.000 delnic in da ves dolg pivovarne na strojih, napravah z vsemi terjatvami ne znaša več kakor 2.200.000 din. Nova skupina, ki bi prevzela pivovarno, se obveže, da bo dve leti pazila, da delnice, ki jih je kupila od starih delničarjev, ne pridejo v roke kakim konkurenčnim pivovarni. Dalje se nova skupina obveže, da bo izdelovala dve leti najmanj po 5000 hl piva letno, da ga bo razprodala, da bo skušala zboljšati kakovost, da bo izhajala pri izdelovanju piva brez deficita, če bodo sedanje ugodne gospodarske razmere trajale in da se bo pri vodstvu pivovarne ravnala po nasvetih članov stare uprave, ki bodo prišli v novi odbor.

Skupina inž. Mayerja se obveže, da bo v dveh letih končala pripravljajla dela za novo tovarno in konserv, ki naj bi potem začela obratovati.

Nova skupina je ponudila torej, da kupi od delničarjev delnice po imenski, stodstotni vrednosti; tistim delničarjem pa, ki bi delnic ne hoteli prodati, bi omogočila sodelovanje v novi upravi, jim dala jamstvo glede lastništva pivovarne, glede proizvodnje itd.

Pogajanja so se končala z načelnim sporazumom, ki bi ga bilo treba samo še podpisati. Kazalo je, da bo vprašanje pivovarne rešeno ugodno in

Ljubljana od včeraj do danes

Tole vreme zadnjih dni marsikoga draži; pušto je in mrzlo. O nekem valu vedo povedati, o valu, ki baje prihaja z daljnjega severa in nosi s seboj - 39° mraza. Zazdaj takega groznega mraza v Ljubljani še nismo občutili. Postalo pa je vendarle nekoliko bolj mrzlo; zlasti zjutraj brije burja z vso silo. Nekateri napovedujejo sneg, drugi pa trdijo, da pred Novim letom nanj sploh ni misliti. Če bo že kaj prišlo izpod neba, potem bo to prav gotovo dež. Najbolj so seveda v skrbel športniki, ki jim gre za nedeljsko ligaško tekmo z belgrajsko Jugoslavijo. Če bi zapadel sneg, potem bi bilo najmanj pol veselja pokvarjenega.

Na reševalni postaji

so v zadnjih 24 urah zaznamovali vsega skupaj 14 prevozov. V večini primerov gre za paciente z notranjimi boleznimi. Zaznamovana je ena sama nesreča: na Viču je nekdo lezel po lestvi, pa mu je spodrsnilo. Odletel je na tla in se precej poškodoval. Reševalci pa so ga lepo prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Zadnje čase reševalna postaja skorajda že ne izkazuje nesreč. Smola Ljubljancem prizanaša. Zlepa se komu ne primeri kaj nenavadnega. To je seveda prav lepo. Ko bi smola tudi še v bodoče pridno prizanašala našemu mestu, bi nam seveda bila vsem prav vse!

Obiščite Maleša, Goršeta in Kosal

V Jakopičevem paviljonu pod Tivolijem, precej na oni strani železniške proge, je že deset dni odprta razstava treh odličnih slovenskih umetnikov, ki so pred kratkim dosegli s svojo samostojno razstavo v Belgradu zelo lep uspeh: Mihe Maleša, Franceta Goršeta in G. A. Kosal. Razstava je visoko kvalitetna in zasluži čim večjega obiska. Odprta je od 9 zjutraj do 6 zvečer (tudi čez poldne!) in bo trajala samo še do Svetega večera (24. decembra). Pohitite in ogledajte si jo, dokler je čas!

Tat ne pozna spoštovanja

Nekaj dni je že, odkar je neznan tat vliovil v stanovanje banovinskega inšpektorja Dragotina Trstenjaka v Langusovi ulici. Gospod dolgorasnež je najprej temeljito vizitiral prvo sobo v I. nadstr. hiše. Posebno všeč sta mu bili dve damski zapetnici ur, zlata damska ovratna verižica z medaljonom, zlat poročni prstan in tudi nekaj denarja v gotovini. Vse te reči je meni nič tebi nič hudobni obiskovalec pobasal in odnesel s seboj.

Nič boljše se ni godilo Urošu Jeliču, uradniku Pokojniškega zavoda. V njegovo stanovanje v Gajevi ulici je vdrl nepridiprav, ki mu je iz kopalnice odnesel kromirano zapetno uro znamke »Doxa«. — Doberletovi Kseniji, ki stanuje na Novem trgu, je nekdo ukradel srebrni jedilni pribor, v cellem šest nožev, šest žlic, šest večjih žlic in šest vilic. Napravil ji je s tem škodo za približno 1000 din. Vsi ukradeni predmeti nosijo monogram HG. — Policija je predvčerajšnjim

tako, da ne bo rešitev izpadla v škodo malih delničarjev, ki bi prišli do svojega denarja.

Konec novembra pa je uprava laške pivovarne nenasadno prišla z zahtevo, naj nova skupina poleg vsega drugega podari še dva milijona dinarjev Gostilnišarici kreditni zadrugi v Ljubljani. Ta druga ima za člane nekaj privilegiranih delničarjev laške pivovarne.

Zaradi te nerazumljive zahteve so pogajanja obstala. Mayerjeva skupina te zahteve inž. Uhlir, dr. Roša in Majcena ni mogla izpolniti, pripravljena pa je bila, da namesto tega darila rajši plača po višji ceni delnice nezadovoljnih delničarjev. Uprava pivovarniške družbe pa je vztrajala pri svoji zahtevi tako, da do transakcije ni prišlo. Iz okoliščin, ki jih je izdala Mayerjeva skupina in pa skupina nezadovoljnih delničarjev pivovarniške družbe, je razvidno, da stvar še ni končana in da je skupina, ki se je glede prevzema nove pivovarne angažirala tako daleč, pripravljena za vsako ceno doseči svoje.

Pojasnili smo vso to stvar po podatkih, ki jih imamo v rokah, ne da bi se hoteli zavzemati za tako ali tako rešitev. Poudariti pa bi bilo v interesu javnosti naslednje dejstvo:

Če se je vodstvo pivovarniške družbe pogajalo za prodajo pivovarne in je dejansko pripravljeno na prodajo pristati še danes pod pogojem, da dobi Gostilnišarica kreditna zadruga do 2 milijona dinarjev, potem je jasno, da se vodstvo samo zaveda, da pri sedanjem stanju, sedanjih finančnih in konjunkturalnih zadevah novi pivovarni ni zagotovljen razvoj in nevarno poslovanje. Če je prepričano o tem vodstvo, naj se ravna po svojem prepričanju in zadevo čim prej reši. Naj bo rešitev taka ali taka, glavno je, da se reši v smeri, v kateri ne bodo oškodovani mali delničarji.

Presneto so jim včeh tuje suknje

Univerzitetni asistent dr. Svetozar Ilesič je lepo sedel v kavarni. Nič drugega sluteč je dejal »Plačati, lepo vstal in stopil, da bi se oblekel. Suknje pa ni bilo več tam, kamor jo je bil ob prihod obesil. Temnomodra zimska suknja je bila vredna 1700 din.

Cerne Ludvik, zlatar iz Wolfve ulice, je bil deležen iste usode. V neki kavarni mu je neznan ljubitelj zimske suknje izmaknil suknjo, ki ga je bila stala 1100 din. — V Cerkveni ulici je na dvorišču visel temnosiv, 500 din vreden suknjič. Ta suknjič je bil neznanemu uzmogel tako včeh, da ga je brez predsodkov vzel s seboj. — Iz gostilne na Miklošičevi cesti je Martinu Toplaku, kurjaču, nekdo odnesel črno zimsko suknjo. — Mariji Jagodičevi iz Predvočeve ulice pa je tat odnesel več moških srajc in drugega perila. Ukradeno blago nima teka, in tako se bo prav gotovo vsem možakarjem, ki so jim bili zrasli predolgi prsti, še presneto otepal.

Česa vsega si ne izmislijo pijanci!

»Glazek za glazkom,« pol litrčka za pol litrčkom — glava pa zmerom bolj zmešana. Preklemano poslano ljudje močni in korajžni! En tak junak, mokrotno-vesel in »originalen«, si je ponoči namesto vpitja privoščil drugo nočno »šalo«. Kaj pa mislite, taka korajžar! Iz srede mesta ukrasti napisno tablo, na kateri je najavljen prodaja banovinskih kolkov! Tat si je privoščil za ta neslani dovtip znano Severjevo trafiko v Šelenburgovi ulici. Prav gotovo se zdaj kje usti s svojim velikim »junakstvom«. Čega kdo pozna, naj ga malo priporoči ljubljanski policiji, ki mu bo že razložila meje v dovtipih.

Tisti, ki se vozijo na Vič

se pritožujejo, ker morajo na posameznih postajah cestne železnice sestopati v gosto blato Naravnost iz voza pa v blato — to se vendar vsakomur upira! A ne gre drugače! Na obeh straneh tramvajske proge je od deževnih dneih pravi blatni Eldorado. Ali se tej nadlogi res ne bi dalo odpravi? Kako lepo bi bilo, če bi merodajni veliki, naj se blato odstrani, namesto njega pa nasuje gramoz, na katerega človek že rajši stopi!

TRGOVSKA PRIREDITEV

7. januarja 1939

TRGOVSKI DOM

Predavanja o lepotah Slovenije na Madžarskem

Maribor, 15. decembra.

Na povabilo Tujskoprometne zveze »PUTNIK« v Mariboru ter raznih zdravilišč si je lansko leto in letos več skupin madžarskih zdravnikov in novinarjev pod vodstvom znanega prijatelja Jugoslavije dr. Balaz Gyözy, primarija iz Pessa, ogledalo zdravilišča in letovišča v Sloveniji.

V seriji predavanj, ki so predvidena po raznih mestih Madžarske, je imel g. primarij dr. Balaz dne 2. decembra t. l. v Pessu izredno uspešno predavanje o odlični kakovosti in lepoti zdravilišč in letovišč v Sloveniji. Njegovo zanimivo predavanje je bilo spremljano po velikem številu krasnih diapozitivov v naravnih barvah, ki so jih v to svrhu stavili na razpolago Tujskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru in razna zdravilišča. Predavatelj je v svojem interesantnem izvajanju obrazložil izredno zdravilnost in posebnosti raznih vrstev (Rogaške Slatine, Laškega, Slatine Radenci, Dobrne, Rimeških toplic itd.) ter opozoril poslušalce na velik napredek ter sodobno upravljanje naših zdravilišč in letovišč, ki nudijo za izredno mal denar popoln komfort. Opisal je krasote Pohorja, raznih naših mest, Gorenjsko z Bledom in druge turistične centre naše ožje domovine.

O naših zdraviliščih in letoviščih je bila izdana tudi lična priročna knjižica z opisom obiska madžarskih zdravnikov in novinarjev v madžarskem jeziku, ki bo nedvomno tudi pripomoček k propagandi za obisk imenovanih krajev.

Tatinski hlapec in njegov pajdaš

Maribor, 16. decembra.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča sta včeraj sedela na zatožni klopi 22-letni Franjo Hotinski, delavec v Loperšičah pri Ormožu in 21-letni Stefan Cestar, hlapec iz iste vasi. Oba sta iz sosednje Hrvaške ter sta že nekaj let zaposlena v Loperšičah. Obtožena sta raznih tatvin, ki sta jih izvršila v svoji okolici. Tako odlično obtožnica Cestarja, da je dne 7. novembra 1937 ukradel Katarini Glavnik v Loperšičah iz zaklenjene omare 8000 din gotovine. Marca meseca 1937 je nagovoril mladega Ivana Pavliniča v Loperšičah, da je ukradel svojemu stricu Francu Pavliniču 1000 din ter jih je izročil Cestarju. Poleg tega pa sta Cestar in Hotinski sporazumno izvršila tatvino na škodo Elizabete Pavlinič. Cestar je spustil Hotinskega v hišo ter ga skril na podstrešju, da je lahko naslednjega jutra, ko so vsi odšli na delo, vdrl v stanovanje ter je odprl s sekiro omaro in odnesel iz nje 5500 din ter samokres s 15 naboji. — Oba obtožena sedaj vse tajita ter se izgovarjata, da sta priznala prvič pred orožniki vsa dejanja samo zaradi tega, da ne bi bila tepena. Franjo Hotinski je bil obojen na 6 mesecev strogega zapora in 2 leti izgube častnih pravic. Stefan Cestar pa na 10 mesecev strogega zapora.

Franc Strgar, prijatelj sukeni

Gori pa dol je po Kolodvorski ulici pohajal znani možakar Franc Strgar. To samo na sebi še ne bi bilo prav nič hudoga. Kolikokrat hodi kdo gori in dol, pa nihče nanj ne postane posebno pozoren. Toda Franc Strgar je nosil s seboj črn plašč in suknjič, ki nista bila njegova, pa ju je kljub temu poskušal »vovčiti«. Policija ga je zagrabila za »kravato«, pa je moč priznati, da je oboje ukradel iz nove kleti v novi stavbi na Fignerjevi ulici. Tam spravljajo svojo obleko delavci. Policija si je dejala, da najbrž to »dejanje« Franceta Strgarja ni edino. Nemudoma so se podali k njemu na dom. Daleč je bilo — prav na Rudnik so morali. Pa se je splačalo: pri Strgarju so našli zelo čedno »zalogo« perila, ki je bilo prej pri perici Rozi Kirmovi z Ižanske ceste. Toliko si ga je prijatelj tuje lastnine nanosil skupaj, da je bilo vredno najmanj 3000 din! Franc Strgar, zagrizeni prijatelj vsega, kar je tuje, je bil doleži zaradi »dejanj« takega in podobnega značaja že desetkrat kaznovan. Zdaj so ga za vsak slučaj malo zaprli. Enega manj se bo treba ljudem bati — vsaj za nekaj časa. V zaporu bo lahko premišljeval, kaj je bil prav za prav napravil in kako malo se dandanašnji, ko nobena stvar ne ostane skrita, take reči izplačajo.

Herwey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Proti jutru so prišli do velikega pobočja, ki je naznanjalo, da se onstran obronkov pogorja začena pot navzdol proti obrežnemu pragozdu. Neskončni sivi oblak, iz katerega so sem pa tja štrleli visoki vršički palm, se je razprostiral pred njimi pragozd, kakor daleč je neslo oko. Tri dni poti od tod pa je ležala Gallegovina.

Juan je pokazal na verigo položnih gričkov, ki so se začeli odražati daleč pred njimi na obzorju, medtem ko je bilo vse drugo, kar so videli, le brezizrazna pragozdna ravan. »Tam«, je dejal, »si je brat Francois poiskal svoje zatočišče. Ti grički leže dobrih deset ur daleč od karavanski poti do Gallegovine.«

Antoniove srce je vzvalovilo ob misli, da bi na svojem povratku na kaj takega prav za prav ne smel naleteči.

Za kratek čas so si vzeli počitek na končnem obronku. Bilo je nujno potrebno dati konjem nekaj počitka in jim dovoliti, da se najejo zadnje dobe trave, preden se bodo pogreznili v listje spodaj v pragozdu. Med njimi in med obalo ni bilo nič drugega kot samo lemen gozd. To je torej pokrajina, v kateri se bi izgubil, si je mislil Antonio. Oči so mu blodile tja čez k blesku morja, k odprti cesti, po kateri so pod svetlimi zvezdami prihajale ladje in spet odhajale. Na eni izmed njih bo lahko odjadral...

Kaj bo to res storil?

Če bo rešil brata Francoisa in se z njim vrnil domov — kaj bo potem imel toliko hrabrosti, da bo končno le pretrgal z Gallegovino? Neleta, ljubljani nasadi, vse dobro urejeno posestvo, ki ga je štiri leta gradil, bo ostalo tankaja in stegovala roke proti njemu. Toda sedaj je bil močan, močnejši kot kdaj prej. Ogenj življenja je spet zagorel v njegovih žilah.

Ko se je prva jutranja toplota potegnila čez ravan in so se začeli spodaj iz gozda dvigati, tisoči soparnih oblakov, so vstali, osedlali svoje živali in zdrijali po strmem obronku navzdol. Uro kasneje se je streha pragozda že zgnila nad njimi.

Ozka karavanska steza se je v tej mračni poltemi vijugala zdaj sem zdaj tja. Noben vetrič ni majal palmovih vršičkov visoko nad njimi. Molč večnosti in čudna pragozdna luč sta jih obdala. Motna vročina je zarezala med drevesi. Od časa do časa so se morali ustaviti, da so presekali plezalke, ki so se krečile preko steze. Pot se je vlekla skozi goščavo in prečkala skoro nepristopna močvirja. Bila je slaba, pa vendar še zmerom ena izmed najboljših, kar jih je v

15

Afriki iz višavja vodilo k obali. Konji so mogli vso pot vzdržati, če so le preživeli napade milijonov muh in strupenih mušic. Opoldne so se ustavili v majhni gozdni odprtini. Tukaj so zaslišali bobnanje. Prihajalo je iz velike daljave. Antonio se je stresel kot listje na drevju.

Pognal je ljudi in živali, kar se je dalo. Tla so se spet začela počasi dvigati iz močvirja. Proti tretji uri popoldne je Juan pokazal na stezo, ki se je od njihove poti odcepila. Krenili so po njej in se kmalu začeli vzpenjati po hribu navzgor. Očividno so prišli sedaj na skupino gričkov, ki so jih videli zjutraj. Takoj nato so spet pognali konje v dir. Spotoma pa so jih večkrat pridržali, da so prisluškovali.

Nenadoma se je pred njimi odprla prostrana poljana. Veliki čisti izvirki so žuboreli izpod mogočnih vrhulj vulkanskih skal. To so izvirki glavnega pritoka Rio Ponga, pojasnjujejo Fullahi. Obrnili so se ravnanje se po Juanu naravnost na desno in prispeli do odprte kotline. Na zgornjem koncu se je dvigal le še majhen dim iz pepela, kar je bilo še nekaj ur prej samostanska naselbina.

Prišli so prepozno. Antonio je kar zdvomil. Preklet je sebe in svojo usodo. Tu pa tam je videl, kako so se v travi svetilkala črna trupla. Jastrebi so vzleteli. Žuljanje muh je napolnilo ozračje.

Toda brat Francois, kje je brat Francois?

Nekdo je presunljivo zakričal in pokazal v stran.

Ob črni skalnati steni, kakih sto korakov od tod, je videl Antonio neko belo telo, ki je viselo. Telo je bilo negibno.

Antonio se je nagnil na vrat svojega konja. Vsega ga je prevzela groza in bolečina. Ni videl nobene vrvi. Roki sta štrleli naravnost vkišku. V sencni črne stene ni mogel zapaziti brun križa.

Križ je stal pred malo votlinico, katero je bil brat Francois prav gotovo preuredil v kapelico. Antonio je stekel tja in se zgrudil na tla. Tako je rjovel, da je pes, ki mu je sledil, omahnil na travo in se mu ni upal približati.

Trenutek kasneje je mož na tleh obmolknil...

Zakaj se je moralo to zgoditi? Bilo je vse preveč, da bi mogel prenesti. Sedaj je bil izgubljen. Sedaj je zares v pekl. Da bi le čas mogel mimo njega! Da bi bilo vse to vsaj leto kasneje! Poskušal je moliti.

»Oče!« je zakričal in pogledal navzgor.

Golo telo je bilo privezano na bruno z vrvmi iz živalske kože. Temni zlepljeni kodri so viseli preko čela kakor zastor. Skozi roke in noge so bili zabiti velikanski trni, od katerih je padala druga za drugo kapljica krvi na kamenje pod križem.

Mož na križu se je stresel in odprl oči.

»Jaz?«

»Danes ponoči boš z menoj v raju...«

»Jaz?«

»Se ne! Še je bila tu strahot polna zemlja.«

»K meni!« je zavpil in dvignil obraz.

Nato je slišal pod seboj nek glas. Videl je...

nutek nato se je zavedel.

»Antonio, moj sin...«

»Še živim!« je zavpil Antonio.

Skočil je pokonci. Mora nekdo... pogledal ga je.

Kaj ni prekasno...? Pa vendar — prekasno, za zmerom pre-

pozn... Oh!

»Ti umiraš.«

Tedad pa ga je pogledal obraz brata Francoisa, ljubljani obraz,

ki ga je Antonio dobro poznal. Ustnici sta se zganili.

»Ti si, ki umiraš! Jaz ne!«

Antonio je obstal kot okamenjen. Videl je, kako

obrnili proti nebu.

»Spomni se me... Jezus... jaz še živim...«

»Jaz ži-i-vim!« je zakričal zmagovalno.

»Po-o-oidi!«

Njegovo telo se je vzhvilo proti vezem in trnju. Križ se je

zamajal. Nato je vse utihnilo.

Človek pod križem je gledal navzgor, pa ni ničesar videl. Nekoliko kasneje se mu je zdelo, da se je majhen oblak potegnil čez njegovo dušo. Pogledal je navzgor kakor iz globine vodnjaka. Potem mu je postalo jasno, da je bilo zares nebo, v katerega se je bil zagledal.

Ko je prišel spet k sebi, je ležal v travi, a vanj so strmeli temni obrazi. Pes Simba mu je lizal roki.

Nisem vreden, si je mislil. Potegnil je roki k sebi. Nato je

stegnili roki okrog živali in začel neotlažljivo jokati.

Ostali so vso noč v dolini in prižgali velikanske ognje. Da bi se edini izmed njih, ki je znal brati, spomnil Mohamedovih besed, da je bil Kristus prerok, ki je prišel na svet pred njim. Tako jim je bilo dovoljeno, da so pomagali pokopati Kristusovega služabnika, ki so ga umorili pogani. Z obljubo, da jih bo na Gallegovino dobro obdaroval, jih je pripravil do tega, da so privatili velike skale in naredili grob. Vendar pa so se upirali, da bi se dotaknili telesa na križu in križa samega.

Od tu in tam

Glavni volivni odbor je do danes zjutraj prejel vse volivne listine iz vseh okrajev, ki so jih dostavili etarešine okrajnih sodišč. Vseh volišč je bilo v državi preko 7000, in vse te rezultate mora glavni volivni odbor pregledati in prekontrolirati. To delo bo trajalo kakih dvajset dni, nakar bo glavni volivni odbor sestavljal listo izvoljenih poslancev ter jih poslal na državni odbor, od tam pa gre ta seznam v skupščino, ki bo mandate ali verificirala ali razveljavila. Prvi sestanek novoizvoljene skupščine bo 16. januarja. Glavni volivni odbor je spet odredil nove volitve v treh občinah, kjer so bile volitve v nedeljo prekinjene. Dve občini se nahajata v vardarski banovini, ena pa v moravski. V teh treh krajih bodo ponovne volitve v nedeljo.

Nasiška afera, ena največjih korupcijskih afer v naši državi, se zmerom odmeva. V Osijeku teče razprava proti odvetniku dr. Radoševiću, ki je po zaključni razpravi proti krivcem propada »Nasiške« napisal knjigo, v kateri je žalil vodilne funkcionarje »Nasiške« in predsednika senata dr. Mažuraniča. Zarad slednjega je bil Radošević že obojen na 28 dni zapore, zaradi ostalih pa na dva meseca. Višje sodišče je prvo sodbo potrdilo, za ostale tožbe pa razpisalo ponovno razpravo. Tako bomo spet brali zanimive podrobnosti iz afera, v katero je bilo zapletenih več vidnih članov raznih Živkovičevih in Jevtičevih režimov.

Morilec bajduka Koreje se zna pri preiskavi prav spretno izmikati vsaki zanki in odločno zanikuje, da bi bil Korejin pomagač. Toda dejstva, ki jih je preiskava odkrila, so ga prisilila k priznanju, da je bil zares Korejin tovariš. Izgovarja pa se, da je moral stopiti v razbojnikovo družbo, ker bi ga Koreja eicer ubil. Poleg Radislavljeviča so orožniki prijeli tudi precej kmetov, ki so stalno podpirali Radislavljeviča in njegovo tolpo. Zdi se, da bo ta preiskava očistila šumadijo zadnjih hajdukov in razbojnikov, ki so bili leta in leta trepet vsega poštenega prebivalstva.

Kar tri može je imela mohamedanka Razija Došić iz Sarajeva. Kat 17 letno dekle se je poročila, vendar pa je že nekaj mesecev kasneje odšla k svojemu nekdanjemu ljubčku Fahrriju Plisku in z njim živel v njegovem domu. Po dveh letih pa je tudi tega zapustila in se poročila s Husejinom Križanovićem, ki je bil star komaj 20 let. Ker je moral Husejin v vojsko, je začela Razija spet zahajati k Fahrriju. Ko se je Husejin vrnil od vojakov, se Razija kar ni mogla ločiti od Fahrrija, temveč je pravega moža obiskala od časa do časa. Tako je imela prav za prav tri ljubčke in dva moža, pa se je z vsemi dobro razumela. Le pri zadnjem pustolovščini bi se ji kmalu izpotalnilo. Raziji se je erce spet ogrelo za Husejina, da ni hotela več nazaj k Fahrriju. Tega pa je komedija tako ujezila, da je začel Razijo daviti, ko jo je našel v Husejinovem stanovanju. Razijina hčerka je pograbila sekiro in skušala odgnati nasilneža. Toda Fahrrija ji je sekira preletel in z njo teče poškodval Razijo in njeno hčerko. Obedve sta morali v bolnišnico, Fahrrija pa v zapor.

Starec, ki je preživel že 102 leti, živi v Dubrovniku. Piše se Petar Durašković. Ves Dubrovnik ga pozna kot strastnega bralca časopisov, zlasti pa ljubavih romanov, ki jih časopisi prinašajo. Durašković bere še danes brez ocal. Ko je bil še mlajši, se je naučil na izust ves »Gorski venec« Petra Petroviča Njegoša, da ga zna še dantes.

Po 15 letih je našla svojega sina 50 letna kuharica Anka Zuljević. Mož ji je bil prežgodaj umrl. Zapustil je njo in tri otroke v veliki revščini. Anka je pustila doma dva sinova, hčerko pa je vzela s seboj in šla služiti za kuharico k orožnikom v Nemili pri Zenici. S sinom je izgubila vsako zvezo. Te dni pa je v vas prišel nek mladenič in iskal delo. Orožnik ga je videl in odpeljal na postajo, da bi mu pregledal dokumente. Ko pa je fant izgovoril svoje ime, je kuharica prisluhnila. Pri nadaljnjem pripovedovanju je spoznala, da je mladenič njen sin.

Strahovita nesreča belgrajskega odvetnika Jakoba Prodanovića v Batajnici pri Beogradu bo bržkone zahtevala še dve novni smrtni žrtvi. Kakor smo že poročali, se je odvetnik s svojim avtomobilom zaletel v Batajnici v skupino vaščanov, ki so se vračali od veselice. Dva nesrečnika sta obležala takoj mrtva, šest pa jih je bilo težje ranjenih. Sedaj poročajo časopisi, da se je dvema bolnikoma obrnilo na slabše, ker so njuni notranji organi močno poškodovani ter bosta po vsej verjetnosti ranam podlegla. Odvetnik Prodanović pa se zmerom trdi, da no nesreče krivi kmetje, ki so šli po sredi ceste, med tem ko govorijo kmetje, da je vozil odvetnik skozi vas s hitrostjo, ki je bila mnogo prevelika.

130.000 dinarjev je poslala za božično darilo dubrovničkim sirotam vdova po znanem dalmatinskem bogatašu v Argentini Antu Mihanoviću. Mihanović je bil lastnik kar četrdesetih trgovskih ladij in si je nabral silno bogastvo. Zmerom je podpiral vsa kulturna stremjenja svojih rojakov v Argentini ali pa v stari domovini. Dal je denar za zgradbo več ljudskih šol v Dalmaciji. Kakor vidimo, je tudi njegova vdova ostala zvesta svoji stari domovini in poslala za božično izdaten dar.

Bogata dediščina po stricu iz Amerike je splavala po vodi dvema sirotama Bojanu in Danetu Stojkoviću iz Kljevca pri Sanskem Mostu. Njun stric je pred 20 leti odšel v Ameriko in si tam toliko pomagal, da si je kupil hotel. Ko si je nabral že precejšnje premoženje, je sklenil pripeljati v Ameriko svoja dva nečaka in jima nato prepustiti del svojega imetja. Začel je zbirati potrebne izkaze, da bo otroka pripeljal v Ameriko, obenem pa poslal v domovino 20.000 dinarjev otrokoma za pot. Še preden pa je zbral potrebne dokumente, ga je prehitela nenadna smrt. Naredil ni bil niti testamenta, zaradi česar je postala edina dedinja njegova vdova. Siroti bosta morali ostati še naprej doma ter pasti krave in ovce, kakor sta jih poprej. Njuna teta noče namreč ničesar slišati za nečaka svojega rajnega moža.

37 žena je že imel 50 leti kmet Božić iz Donjeja Rahića pri Brčkem. Nedavno se je bil spet oženil z mlado vdovo iz sosednje vasi. Najdalje je živel z eno od žena dve leti. Deloma so mu naglo umirale druga za drugo, deloma pa se je od njih ločil. Nedvomno je Božić rekorder svoje vrste, vendar pa njegovi rekordi ne morejo vzbujaati občudovanja, ker kažejo le na moralno izpričenost posebne vrste.

Mrtveca, ki je ležal v luži na cesti in držal v rokah nož, so našli blizu Somborja. V nesrečniku so prepoznali kmeta Baltežarija Kuruncija, ki je prejšnji večer s svojim sinom popaval v bližnji gostilni. Zločina je bil zato obdolžen sin Jaroš, o katerem pa znanci pravijo, da se z očetom ni nikoli prepiral. Obtežila okoliščina pa je ta, da sta oče in oče, že nekoliko okajena, sprickala zaradi nepomembne stvari.

Sprehod po ljubljanskem trgu

Ljubljana, 16. decembra.

Ljudje, ki morajo zgodaj vstajati, srečavajo zdaj še pred sedmo uro zjutraj vsake sorte vozila, vozove, trikolice, kolesa, avtomobile. Luči se gore, negotovo blede šele postaja domov, jutro je skoraj že prerano, da bi mogli govoriti o dnevu. Na ljubljanskem živilskem trgu pa je že živo. Prodajalci in prodajalke prihajajo, prenašajo klope in etolice, razmeščajo blago v jutranjem polmrazu. Počasi se dani.

Prvi kupci se prikažejo

Luči ugasnejo, zdani se docela. In že se začne njo od štirih strani vsipati kupci. Moških je prav za prav le malo; večinoma prihajajo ženske s cekarji in torbami v rokah. Gospodinje, kuharice in dekle, vsa Ljubljana se zbira. Gneča se zmeraj bolj gosti. Kmalu postane na trgu živahnost kakor v mravljišču. To je povpraševanja, to je barantanja, izbiranja, prebiranja, jadikovanja o dragini, ponujanja, ogledovanja. Cele procesije se pomikajo ob teh improviziranih stojnicah. Počasi napredujejo, treba je obrati ves trg in dobro pogledati, kje je zelena roba boljša in — kar je seveda dandanašnji glavno — cenejša. Nekatere gospodinje imajo že svoje stalne prodajalke. Te se ustavljajo vsoj na istih krajih. Nič dosti se ne obrirajo, naglo izbero in plačajo, odločilo se se bile že pred časom, pri kateri ženski se najbolj splača kupovati živila. Nekako ob istem času kakor ta, glavni živilski trg, pa oživi tudi oni stalni, ki je za vodo, za stolnico. Tam so pokrite stalne stojnice, ki jih ponoči straži poseben čuvaj. Blaga zvečer ne odvažajo domov. Pokrijejo ga in ga puste kar v stojnici. Drugo jutro pridejo in najdejo vse lepo v redu. Pri teh stalnih stojnicah se gospodinje ne ustavljajo toliko kakor na glavnem živilskem trgu. Tod so cene višje, vse stvari ca dražje.

K'e so posamezne »discipline«

Začnimo kar pri tromostovju. Ob koncu so stojnice za cvetice, za prave in za »ponarejene«, umetno izdelane iz voska. Malo naprej, bliže stolnici, je razmeščena vsake vrste roba. Lončene posode, igrače, krtače, pičije kletke (včasih so v njih tudi »cajzelci« in druga pernata pevska drobnjara), kaša, moka, vozički, stolički, čreva za klobase; ob strani etolji deklica, ki ponuja »Iriški pečene zobobrebe«, pet svečenjčkov za dinar. Odtod že pridemo do stalnih stojnic; prej pa zadnemmo še na cvetličarno. Na stalnih stojnicah je lepo razmeščeno sadje in zelenjava, nasproti velikega sadnega skladišča pa so še stojnice, kjer lahko pri-

To in ono iz justične palače

Stanovanjske odpovedi in volitve

Prav nenavadno malo stanovanjskih odpovedi je bilo podanih v času od 1. decembra do dneva volitev. V tem času je 9 hišnih gospodarjev odpovedalo stanovanja svojim strankam, ko druga leta v tej dobi odpovedi kar mrloga na sodišču. Vzrok iščejo v volitvah. Hišni gospodarji, ki so čitali v časopisih, da se po čl. 3 volivnega zak., ne smejo vršiti razne kazenske in civilne pravne pred volitvam 15 dni in po volitvah 3 dni, so pač to poročilo tako tolmačili, da sodišče v tem času tudi stanovanjskih odpovedi ne sprejema. Za januar je bilo drugače prejšnje mesece odpovedano 253 strankam stanovanje. Povpraševanje po cenah stanovanj je drugače veliko in ljudje se kar tepo za cenena in dobra stanovanja, ki so na periferiji razmeroma še prav draga in ne odgovarjajo raznim higienskim potrebam. Do dneva volitev je bilo drugače letos že 1307 stanovanjskih odpovedi podanih pri ljubljanskem okrajnem sodišču. Samo v novembru mesecu 107.

Borba s tihotapci

Na gotovih potih in stezah, ki vodijo v mesto, je bujno razvito tihotapstvo žganja, mesa in drugih trošarin podvrženih stvari. Za tihotapec je najvažnejša točka pri viški opekarni, ki leži ob poti, vodeči proti Bokalcem. Tihotapeci navadno vhaajo v opekarno in od tam se zmuznejo naprej čez trošarinsko erto. Pri opekarni je drugače trošarinska stražnica. Pazniki imajo večne boje s tihotapci in so dostikrat sami v veliki življenjski nevarnosti. Nekateri tihotapeci jim celo groze s smrtjo. Tihotapeci donajajo mnogo opekarne v mesto žganje iz Dobrove, drugih vasi in polhovgrajskih selišč.

Pomemben sestanek mariborskih lahkootletskih klubov

Maribor, ki šteje s predmestji nad 50.000 prebivalcev, dosedaj v našem sportu prav za prav ni veliko pomnil. Zlasti lahkootletski sport se ne more prav razviti ter je Maribor v tem pogledu celo zaostal za mnogo manjšim Celjem. — Krivda leži predvsem na razdrojenosti, ki vlada med klubi, ki gojijo lahkootletski sport. To so klubi SSK Maraton, SK Zeleničar in SK Rapid. Vsak od teh razpolaga z izvrstnim materialom, vsak pa se tako rekoč specializira samo na gotove panoge. Tako ima Maraton izvrstne dolgo-progaše in skakalce, Rapid dobre sprinterje, Zeleničar pa dobre metalce. Zaradi velike rivalitete se dosedaj niso mogli klubi skoraj nikoli sporazumeti za kak skupen nastop, ki naj bi pokazal stanje mariborske lahke atletike. Omejevali so se samo na klubske prireditve ožjega okvirja, pa je razumljivo, da s takimi nastopi niso mogli privabiti dosti publike ter vzbuditi širšega zanimanja za lahkootletski sport.

Sedaj pa je pri vseh treh klubih le prevladalo prepričanje, da bi prineslo ožje sodelovanje večje koristi in bi vplivalo ugodno na razmah lahke atletike v Mariboru. Zaradi tega se je vršil sinoči sestanek delegatov vseh treh omenjenih klubov, na katerih je bilo sklenjeno premirje ter se je dosegel popoln sporazum. Vsi trije klubi bodo v bodoče nastopali v vprašanih mariborske lahke atletike sporazumno. Če bo prišlo do odločitve sodelovanja med lahkootletskimi sekcijami omenjenih klubov — ki ga v ostalih športnih panogah v Mariboru tudi zelo pogrešamo — potem je gotovo, da se bo lahkootletski sport v Mariboru mnogo ugodneje razvijal ter bo močnejše sestavljali za lahkootletske prireditve posameznih klubov tudi pestrejši in obširnejši program, ki bo gotovo privabil na športne prostore tudi večje število gledalcev.

Tovariški večer priredi Oficijski dom v Ljubljani v soboto 17. decembra »Zvezdic«. Začetek ob 21. Obleka po volji. Rezervni oficirji in prijatelji vabljeni. — Uprava.

grizneš kuhano kranjsko klobaso ali hrenovko. Na tej plati prodajajo tudi moko. Ob koncu so še stojnice za čevlje; zraven njih pa že pričenjajo mesarske stojnice, kjer se kar tare ljudi. Malo stran je v veliki hiši skladišče za večje pošiljke sadja, pred njim pa takomeni »ribji trg«, dve, tri stojnice, kjer prodajajo rebrnobleščča trupeca. Človek vsem tem ribam in ribicam še imena ne ve, tako se učena.

Prav pri stolnici so stojnice za gobe; kar lepa raja jih je. Za njim se razvrščajo stojnice za jabolka in za drugo sadje. Ob zidu so »mlečni izdelki«: maslo, sir in druge mlečne dobrote. Po tem ozkem prehodu že prideš na glavni tržni prostor; kar lepo po vrsti obredeš posamezne »discipline« red za redjo. Sadije, zelenjava, ob Vodnikovem spomeniku rože, malo naprej moka in jajca. Prav v vzhodnem delu dolge vrste stojnic, kjer prodajajo kašo, ječmen, jajca, pa tudi živo perutnino in jajca. Ob koncu so zaboji, kjer dobiš prav lepa jabolka. Ob oglu Laternovega drevovalca ima svojo mesto divjačina. Vzdož ob vsem trgu pa se vlečejo mesarske stojnice. Prav ob izhodu, že blizu Zmajskega mosta, pa so spet stalne stojnice za sadje, niže doli stojnice za čevlje, ob zidu Mahrovega poslopja pa velike lesene ute, v katerih lahko dobiš od predpasnika pa do cene oblike prav vse, kar ti pride ia misel.

Naivečji naval - ob sobotah

Ob sobotah je seveda na živilskem trgu največji naval. Takrat prihajajo domala vse mestne gospodinje. Čez nedeljo ni trga, zato se je treba dobro preskrbeti. To je prerivanja in pehanja. Tiste, ki so bolj pozne, tarnajo, da se Bogu usmili. Zgodnejše so jim že vse pobrale.

Zivljenje na trgu se začneja unafati okrog pol 12 dopoldanske ure. Gospodinje do tega časa povečini že nakupijo vse. Malo pozneje so le tiste, ki pripravljajo kosilo šele okrog 2 popoldne. Po 12 uri se še oglašijo kupec, pozneje pa začneja prodajalci svojo robo pospravljati. Spet nalagajo na vozičke, česar zjutraj niso utegnile prodati. Nalagajo, pospravljajo, se še malo zamude v pogovoru, potem pa se odpravijo proti domu. Doma jih navadno že čaka kosilo, ponekod pa ga je treba šele skuhati. Na trg zdaj pridejo drugi ljudje. Metni uslužbenci začno pospravljati klope in jih nositi na kupe. Ko je vse lepo pospravljeno in zloženo, začneja pogometi. Okrog pol 3. popoldanske ure je že vse lepo v redu. Zivljenje na trgu zdaj popolnoma zastane. Prebudilo se bo šele drugo jutro, ko se bo začneja daniti, ob času, ko bodo svetilke ugašale.

Maistrovim borcem je mariborska občina dala denarno podporo

Ze na slavi 45. mariborskega pp. je v svojem govoru o delovanju Maistrovcev v prvih prevratnih dneh omenil župan g. dr. Juvan, da se bo mariborska občina oddolžila revnim in brezposelnim borcem, ki so se zlasti udeležovali v Mariboru v prvih prevratnih dneh in se posebej pri razorožitvi zelene garde. V ta namen je že določila mariborska mestna občina znesek 15.000 din, ki se naj razdeli med največje in brezposelne člane. S tem lepim dejanjem je mestna občina pokazala, da hoče pomagati onim, ki so pripomogli odločiti usodo Maribora v najtežjih dneh, a so danes brez lastne krivde zabredli v siromaštvo oziroma so brezposelni. ZMB je z velikim veseljem in zadovoljstvom sprejela ta socialni čin mestne občine in napravila po vsestranskem razmisletju razmer posameznikov seznam podpore potrebnih članov ZMB in ga predložila mestni občini.

Člani iz Maribora, ki so uvrščeni v seznam, so že prejeli določene vsote pri mestni blagajni, članom izven Maribora, katere so določili posamezni odseki ZMB, pa so bili nakazani zneski po pošti.

Omenimo naj, da je med temi, ki so bili deležni podpore mestne občine 10 brezposelnih družinskih očetov, 7 vdov, ki žive v ekrajni bedi, in 2 viničarja s kopico otrok.

Ta čin mariborske mestne občine bo olepšal Božić našim siromašnim Maistrovim borcem, v njih imenu pa izreka ZMB mestni občini mariborski najtoplejšo zahvalo.

Maistrovi borci v Ljutomeru

Zveza Maistrovih borcev vabi svoje člane, da se polnoštevno udeležijo ustanovnega občnega zbora Odseka Zveze Maistrovih borcev v Ljutomeru, ki bo v nedeljo 18. decembra ob 8 dopoldne v hotelu g. Zavratnika v Ljutomeru. Pripelje se seboj tudi vaše prijatelje in znance, ki morda niso prejeli vabila, a so se 1. 1918-19 pod vrhovnim poveljstvom generala Maistra borili za osvoboditev naše severne meje.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometriski stanje	Temperatura v C		Relativna vlažnost	Veter (smernjakost)	Padavine	
		noč	dnev			m/m	vrsta
Ljubljana	766.0	7.4	2.6	82	10	ENE ₂	—
Maribor	765.4	5.5	0.0	90	10	N ₁	—
Zagreb	768.2	6.5	5.0	90	10	E ₁	0.2 dež
Belgrad	767.8	5.0	-1.0	70	6	0	—
Sarajevo	768.1	2.0	1.0	90	10	0	—
Vis	765.2	11.0	9.0	90	6	E ₂	—
Split	764.7	15.0	11.0	70	6	ENE ₂	—
Kumbar	763.3	15.0	7.0	90	5	N ₂	—
Rab	765.3	13.0	10.0	80	10	E ₁	2. dež
Dubrovnik	763.1	16.0	9.0	70	2	NE ₃	—

Vremenska napoved: Večinoma oblačno vreme. Padavine niso izključene. Hladneje bo.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Iz noči je bilo ves dan popoldne oblačno; zjutraj težki nizki oblaki, iz katerih je nekoliko rosilo, čez dan pa srednji oblaki in visoka megla. Od 17 dalje v noč je pihal srednje močan jugozapadnik.

Koledar

Danes, petek, 16. decembra: Evzebij. Sobota, 17. decembra: Lazar.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murrayer, Sv. Petra c. 78.

Prosvetno društvo Trnovo uprizaro v nedeljo 18. decembra ob 8 zvečer na društvenem odru ljudsko dramo v petih dejanjih »Prababica«. Predprodaja vstopnic od 10 do 12 dopoldne.

Opozorjamo na že javljeno interno produkcijo drž. konservatorija v proslavo 60. leta rojstnega dneva slovenskega skladatelja Antona Lajevica, ki jo bodo izvajali gojenci konservatorija danes ob 17 v Hubadovi pevski dvorani poslopja Glasbené Matice v Vegovi ulici.

Opozorjamo na I. javno produkcijo gojencev drž. konservatorija, ki bo v ponedeljek 19. decembra ob 18.30 v veliki filharmonični dvorani. Produkcija bo v proslavo 20. letnice kraljevine Jugoslavije. Natančni spored produkcije javimo pravčasno.

Franciškanska prosveta M. O. v Ljubljani priredi v nedeljo 18. decembra ob 5 popoldne v franciškanski dvorani »Božični večer« s pestrim sporedom. Na programu je med drugim pravljica v 4 slikah s prologom in epilogom »Kraljevič dvorni norček« v režiji Milana Skrbinske in pa božični prizorček »Čudezna cvetka« v režiji Slavice Vencajzove. Vstopnice od 4 do 10 din v pisarni »Pax et bonum« v franciškanskem prehodu. Člani popust. Otroci do 6 let v spremstvu staršev vstopnine prosti.

Za božičnico smo prejeli že več daril. Zupni urad v Mekinjah nam je poslal lepo zbirko knjig in nakazal 10 din. V gotovini so nam poslali še: prosv. inspektor g. Wester Josip iz Ljubljane 30, in ga, Lazić Jela iz Beograda 100 din. Darovalcem se v imenu bolnikov iskreno zahvaljuje uprava obče državne bolnišnice v Ljubljani.

Sodobna slika Palestine zanima vse one, ki zasledujejo ljudsko vprašanje in arabsko vstajno gibanje. Skoraj bo že dve leti, odkar divja med tema dvema taboroma boj v Palestini. Malokomu se je posrečilo na licu mesta proučevati tudi naseljevanje Judov, kakor se je to posrečilo predavatelju g. univ. prof. dr. Andreju Snju, ki nam bo s pomočjo skioptičnih slik razložil tudi svoje vtise cionističnega gibanja v Palestini. Brez dvoma bo to predavanje eno najbolj aktualnih in zanimivih v tej sezoni. Predavanje bo drevi ob 8 v beli dvorani hotela Union.

Združjenje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov - sekcija Ljubljana, priredi v soboto dne 17. t. m. ob 15 popoldne ogled del in naprav pri betoniranju konstrukcij »Doma službe Batac«. Člani in vpeljani gosti vljudno vabljeni.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Petek, 16. decembra ob 15: »Potopljeni svet«. Dijaska predstava. Globoko znizane cene od 14 dinarjev navzdol.

Sobota, 17. decembra: »Dobruđza 1916«. Red B.

Nedelja, 18. decembra ob 15: »Brezov gaj«. Izven. Znizane cene. 20 din. Ob 20: »Žene na Niska-vorijcu«. Izven. 20 din.

Opera — Začetek ob 20.

Petek, 16. decembra: Zaprti.

Sobota, 17. decembra: »Kapljice za ljubezen«. Gostovanje tenorista Christy Solarija. Red A.

Nedelja, 18. decembra ob 15: »Roxcy«. Izven. Ob 20: »Glocondac«. Gostovanje gdne. Vere Majdičeve. Izven.

Jugoslavija : Ljubljana

Zadnja ligaška tekma pred zimskim počitkom bo prinesla ena najzanimivejših srečanj letošnje nogometne sezone v Ljubljani. Za Haškovo in Gradjanskim je Jugoslavija tretji predstavnik najbolj renomiranih klubov v Jugoslaviji, ki bo po vrsti gostoval v Ljubljani. Moštvo Jugoslavije v Ljubljani ni neznano gost. Ljubljanci so imeli že večkrat priliko videti Belgrajčane na igrišču na Tyrševi cesti. Toda Jugoslaviji se v prvenstvenih tekmah dosedaj ni še niti enkrat posrečilo premagati domačine na lastnem igrišču. Ljubljana je dosedaj nad Jugoslavijo redno zmagovala in zato prihajajo belgrajski rdeči v Ljubljano vedno z majhnim strahom, da bodo pustili v Ljubljani obe točki. Res je eicer, da Jugoslavija v Ljubljani dosedaj še ni dobila nobene tekme, res je pa tudi, da to moštvo še ni bilo nikdar v tako odlični formi, kot je ravno letos. Zato moramo smatrati nedeljske nasprotnike za najmanj tako nevarne, kat je bil zagrebški Gradjanski. Belgrajski časopisi v svojih prognozah prerokujejo Jugoslaviji v nedeljo zmago, vendar pa na tihem tudi ne izključujejo možnosti, da Jugoslavija izgubi. Pripominjajo pa, da bo borba izredno težka in da Jugoslavija lahko zmaga samo v slučaju, če bo res dobro zaigrala.

Nedeljska tekma bo torej izredno zanimiva v vsakem slučaju. O našem moštvo vemo, da se je ves čas pridno in temeljito pripravljala in smo tudi prepričani, da bo zaigralo tako, kot je proti Haški in proti Gradjanskemu. V tem primeru smemo tudi upati, da nedeljska tekma ne bo prekinila stare tradicije, ki velja za Jugoslavijo v Ljubljani. Želimo zmage domačih, čeprav vemo, da je nedeljski nasprotnik neprimerno močnejši, kot je bil sploh kdaj, odkar je gostoval v Ljubljani. Ljubljanci bomo domače v tej težki borbi krepko podprli.

Nenavadna življenjska pot lorda Halifaxa

„Če bi po naključju srečali tega ministra na severnem tečaju, ne bi mogli niti za trenutek podvomiti, da je to Anglež“

Njegov oče

O človeku, ki je doživel, pravimo vsi, da bi bilo njegovih življenjskihkušenj dovolj za tri. To pravimo posebno tedaj, če hočemo koga posebno počastiti in ovekovečiti njegove velike zasluge za to ali ono stvar. In v resnici so na svetu ljudje, ki so v življenju toliko dosegli, da bi se s tem delom lahko proslavili najmanj trije, če ne več. Tako pravijo tudi o sedanjem angleškem zunanjem ministru, ki je v širši evropski javnosti postal posebno znan tudi po slovitim monakovskem sporazumu, kjer je bila odločena usoda Češko-slovaške, da je živel trojno življenje. To še posebno zaradi tega, ker je nastopal tudi pod tremi različnimi imeni. Najprej se je imenoval Eduard Frederik Wood, nato lord Erwin, zdaj pa ga poznamo pod imenom lord Halifax.

Vojak „brez rok“

Lord Halifax pa je bil dober domoljub. To se je pokazalo tedaj, ko je izbruhnila svetovna vojna. Kljub temu, da je imel že od rojstva pokvarjeno roko, se je javil k vojakom. Sel je h konjenici. V

neki bitki — kje, tega ne povedo — je tako nesrečno padel s konja, da si je zlomil roko, še tisto, ki jo je imel do sedaj zdravo. Tako je bil tako rekoč naenkrat »brez rok«. In od tedaj se je zanj vojna tudi končala. Umaknil se je na svoje posestvo, se oženil ter nadaljeval z branjem.

17 let je minister

Leta 1921 se je začel baviti s politiko. Postal je tedaj tudi minister. Najprej so mu poverili resort ministrstva za kolonije, nato pa je postal resnični minister. Najbolj znan pa je postal tedaj, ko je bil kmetijski minister, kajti imel je mnogo nevhvaležnega posla sprito prenavljanja angleške industrije. Za povzdigo industrije se je z vso vneto zavzema, najbolj pa je dvignil v Angliji kmetijstvo. Še danes ga imajo kmetijski dobro zapisane in se še vedno spominjajo tistih dobrih časov...

Najprej v cerkev...

Leta 1923 je bilo izpraznjeno mesto indijskega podkralja. Koga naj bi postavili na to najodgovornejše mesto. Vsi ostali vodilni politiki v Angliji so bili edini v tem, da bo najboljši mož za to mesto ravno Eduard Wood, kakor se je takrat že imenoval. In vsa ostala angleška javnost se je kar nekoliko začudila, ko je zvedela, da je za indijskega podkralja imenovan kmetijski minister Wood, čeprav je bil star komaj 44 let. Očeta je visoko cenil in skoro nikdar ni ničesar važnejšega ukrenil, ne da bi prej vprašal očeta za svet. Tako je bilo tudi tedaj, ko je postal indijski podkralj. Njegov oče je bil tedaj star 87 let. Ko je stopil 44letni Eduard predenj s prošnjo, naj mu da nasvet glede prevzema mesta podkralja, se je stari lord najprej zamislil, nato pa dejal: »Čakaj, da vprašava Gospoda...« ter ga odvedel s seboj v cerkev molit. In ko sta prišla iz cerkve, je oče dejal: »Sinko, zdi se mi, da bo dobro za domovino, če prevzameš to mesto.« Tedaj se je za sedanjega zunanjega ministra začelo drugo življenje. In tedaj je ta mož postal lord Irwin.

Njegov prijatelj Gandi

Indija je bila v tistih časih zelo nemirna. Ze takrat je imel vodilno vlogo med Indijci Mahatma Gandi, ki se je začel upirati Angležem. Novi podkralj se je vrgel takoj na delo. Na veliko začudenje angleške javnosti je šel osebno obiskat voditelja opozicije Gandija. Z njim se je tudi pozneje večkrat razgovarjal ter se pri teh razgovorih popolnoma prepričal, da Indija popolnoma zasluži, da postane samostojen dominion. (Dominion so tiste bivše kolonije, ki imajo svojo lastno zakonodajo in tej zakonodaji odgovorno vlado.) Lord Irwin pa je naletel na hudo opozicijo v svoji lastni domovini, pri konservativcih. Konservativna stranka je bila mnenja, da Anglija pod nobenim pogojem ne sme Indije pošivati na stopnjo dominiona.

Pravijo, da je bil najtežji trenutek v njegovem življenju tedaj, ko je moral zapreti Gandija,

svojega prijatelja. Z njim se je tedaj toliko časa razgovarjal, da je njegov tajnik mislil, da se mu je nekaj pripetilo. Zato je pogledal v celico, kjer je bil Gandi zaprt. Na svoje veliko presenečenje pa je našel lorda Irwina in Gandija v živahnem razgovoru. Pogovarjala sta se — o svetem pismu. Na prizadevanje lorda Irwina so pozneje poklicali Gandija celo v London na konferenco »okrogle mize«, da bi tam končnoveljavno rešili vprašanje Indije. Se se morda spominjate, kako je Gandi tedaj spravljal v veselo razpoloženje vso evropsko javnost, če z drugim ne, pa vsaj s tem, da je s seboj v London pripeljal tudi kozo, češ da mora piti mleko samo od te kozice.

„Najlegantnejši“ in „najdaljši“ minister

Njegov prednik, ki je vodil angleško zunanje ministrstvo, je bil lord Eden. O tem je šel glas po svetu, da je »najlegantnejši« minister, kar jih je kdaj imela Anglija. Lord Halifax, kakor se glasi tretje ime sedanjega zunanjega ministra, pa je zaslovel pod drugim pridevkom. Začeli so mu praviti »najdaljši minister«. In res je med vsemi ministri, kar jih je zdaj na svetu, on najdaljši.

„Ladja“ nad »človekom«. Zrakoplov »Groß Zeppelin« pri zadnjem poletu nad Berlinom.

Koliko meri v višino, so morda točno izmerili tedaj, ko se je v svetovni vojni prostovoljno javil k vojakom.

Dobro ga poznajo tudi vsi tisti, ki so kdaj imeli priliko poslušati njegove govore v Ženevi. Tedaj je bil znan kot človek, ki najglasneje govori. Sicer pravijo, da ni prav posebno dober govornik, vsaj ne govornik v klasičnem smislu besede, to bi se reklo človek, ki rad mnogo govori. Povedal je vselej samo to, kar je bilo neobhodno potrebno, ga nič več. Ima pa povrhu še to dobro lastnost, da najtežje stvari pove tako, da ga lahko vsak razume. Najbolj značilno pa je zanj — takšno mnenje prevladuje v Angliji — da je to tisti angleški politik, ki predstavlja stoddotnega Angleža. Neki književnik je o njem napisal tole: »Če bi po naključju srečali lorda Halifaxa kje na severnem tečaju, ne bi niti trenutek pomišljali, ali je to Anglež, ali ne.«

Protiverska razstava v Rusiji

Da bi se v Rusiji prenehalo preganjanje Cerkev, o tem ne mori biti govora vse dotlej, dokler bodo nad tem toliko bičanim narodom vihteli neizprosno svojo pest rdeči trnogi in njihovi pomagali. Nihče ne verjame več raznim izjavam sovjetskih zastopnikov v Ženevi in drugih evropskih mestih, da je v Rusiji preganjanje Cerkev ustavljeno in da ljudstvo nemoteno lahko opravlja svojo versko dolžnost. Dan za dnem namreč beremo zanesljiva poročila, ki vse te izjave na žalost zanikujejo. Med drugimi dokazi za to je tudi poročilo, ki ga je objavila »Leningradskaja Pravda«, in v katerem napoveduje, da bo v kratkem odprta nova protiverska razstava v cerkvi sv. Vladimirja v Leningradu. Razstava bo nosila naslov: »Brezverska znanost v boju proti religiji«.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 16. decembra: 11 Solaka ura: Pojdimo pogledat Gradščino ali Vražjo jamo, najglobljiško brezno Slovenije (g. Ivan Michler) — 12 Iz raznih krajev (pl.) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 15 Zenska ura: O kolinah (g. Ivanka Simončič) — 18.20 Naše pevke (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Lehen) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. tr. — 19.50 10 minut za pianino: Božič v plantinah (g. Kveder Jančič) — 20 Koncert Radijskega orkestra — 21.10 I. ura sonat. Klavir: g. Herta Seifert, razlaga: g. S. Kopore — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške pl.

Drugi programi

Petek, 16. decembra: Beograd: 20 Zagreb, 21 Klavir: X. Y. Z. — Zagreb: 20 Grške pesmi in plesi, 20.30 Tenor in gosli, 21.30 Zbor, 22.30 Plesna glasba — Sofija: 19 Opera — Varsava: 19 Pisan koncert, 21 Zbor, 21.15 Filh. koncert — Budimpešta: 19.30 Opera — Dunaj: 19 Beethovenov koncert, 20.10 Simf. koncert, 22.40 Plesna glasba — Berlin: 19 Odločki iz pravljic, nih oper, 20.10 Komorni koncert — Bratislava: 19.15 Koračnice in pesmi, 21 Slagerji — Köln: 19.10 Opereta in filmska glasba — Monako: 20.10 Brahmsove pesmi, 20.30 Sodobni skladatelji — Strassbourg: 21.45 Opereta.

Okraj Maribor desni breg

Št. Občine	Število vol. upr.	Volilo je	JRZ Koban	Kores	Maček Čamžak	Potočan	Dr. Pirkmajer	Skupaj	Ljotič Sarh
1. Črešnjevce	422	259	148	2	1	7	101	111	—
2. Fram	659	410	292	—	—	1	117	118	—
3. Hoče (2)	1125	646	576	4	6	5	55	70	—
4. Limbuš	685	547	274	3	8	52	24	67	6
5. Laporje	467	335	292	—	—	2	41	45	—
6. Makole	712	486	454	—	—	—	52	52	—
7. Pobrežje (4)	2595	1500	966	20	35	186	79	518	—
8. Podvelka	351	216	82	—	35	6	95	154	—
9. Poljčane (2)	899	587	548	—	—	8	50	58	1
10. Rače (5)	871	579	297	4	16	5	259	282	—
11. Radvanje	973	526	441	7	22	45	9	85	2
12. Ruše	956	539	265	—	52	176	52	260	14
13. Slivnica	648	432	347	25	19	12	51	85	—
14. Slov. Bistrica (4)	1455	999	786	—	—	82	158	220	—
15. Spod. Poljska (2)	530	375	311	5	1	22	34	52	—
16. Studenci (2)	1701	1079	910	10	17	116	25	168	1
17. Sv. Lovrenc na P. (2)	885	640	359	1	4	100	58	145	2
18. Sv. Martin na Poh.	475	294	219	2	1	3	69	75	—
19. Zgor. Poljska	518	175	127	2	—	4	42	48	48
Skupaj:	16719	10129	7730	85	215	810	1249	2357	42

Okraj Šmarje

Št. Občine	Število vol. upr.	Volilo je	JRZ dr. Ogrizek	Jevšnik inž. Jenčič	Maček Nejedly	Skupaj	Ljotič Hmeljak
1. Kostivnica	391	295	282	13	—	13	—
2. Kozje	409	297	203	93	—	93	1
3. Pilštanj	649	447	280	166	—	167	—
4. Planina p. S. (2)	904	518	444	81	—	182	—
5. Polje ob Sotli (2)	420	291	163	23	—	132	—
6. Ponikva	642	450	419	28	—	28	3
7. Sv. Peter na M. s.	288	186	162	24	—	24	—
8. Sv. Peter p. Sv. g.	702	436	350	51	15	86	—
9. Pristava (Sv. Ema)	472	307	188	108	6	118	1
10. Podčetrtek (2)	609	358	345	8	—	12	1
11. Rogatec (3)	951	684	523	158	3	161	—
12. Rog. Slatina (2)	1225	815	676	136	2	139	—
13. Stopercce	267	207	204	3	—	3	—
14. Šmarje p. Jelš. (2)	1339	898	807	64	27	91	—
15. Sv. Stefan	209	153	119	29	4	34	—
16. Sv. Vid p. Grob.	326	233	214	17	2	19	—
17. Zibika	385	215	138	46	23	77	—
18. Zetale	632	310	277	31	2	33	—
19. Zusem (Loka)	334	210	125	77	2	80	—
Skupno	11244	7310	5919	1148	86	146	1380

Norman Railly Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA

1. GODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

I.

Lovski tat.

Precej, ko je bilo postavljeno in v svet zagnano geslo »Deus lo vult« (»Bog hoče tako!«) — to se je zgodilo l. 1095 po končanih cerkvenih zborih v Piacenzi in v Chermontu — se je vznemirila vsa Evropa, se razvnela in razplamtela. Nemčija, Francija, Italija ter celo sama trezna in hladna Anglija so se znašle v križarskem taboru, njihovi vladarji pa so začeli zbirati vojske, da bi jih povedli v Palestino na boj proti mohamedancem. Šlo je za to, da bi v teh križarskih vojnah osvobodili od krivovercev Jeruzalem, sveto Jezusovo mesto. Tudi Rihard z Levjim srcem, angleški kralj, po čigar žilah je tekla normanska kri — bil je član znamenite rodbine Plantagenetov — je krenil s svojo vojsko proti Vzhodu. Doma je l. 1191 prepustil oblast svojemu zvestemu prijatelju kanclerju in škofu Viljemu Longchampsu Elyskemu, in ne svojemu bratu »Ivanu brez dežele«. Tako ga je bil nekoč v šali imenoval njegov oče Henrik II. Rihard ni zaupal, ker je bil prepričan, da bi se ga lahko miselnosti, ki je bil povrh še človek z omahljivimi navedbami in državnimi sposobnostmi, rad na vsak način znebil ter da čaka samo prve ugodne pri-

like, da bi ga spravil ob prestol in sam sedel nanj.

Po odhodu Riharda z Levjim srcem je narod ostal brez svojega dobrega in priljubljenega vladarja ter je to tudi kmalu prav pošteno čutil. Zlasti so tožili stari lastniki Anglije, Anglosasi, ki si jih je bil leta 1066 pokoril Viljem Normanski. Viljem Normanski je z veliko vojsko preplul Rokavski preliv, stopil na angleška tla ter v bitki pri Hastingsu premagal anglosaškega kralja Harolda. S tem dnevom so Anglosasi postali na rodni tleh državljani tretje vrste. Skoraj vse plemstvo so jim pobili, v anglosaškem jeziku pa so govorili le najnižji sloji ter normanski vojaki in višja služina pri velikem plemstvu. Anglosaški narod je živel v bedi in revii. Mučila ga je lakota, ubijala krivica in življenje mu je grenilo brezpravnost. Ni ga bilo, ki bi bil mogel zaščititi to bedno in ponižano ljudstvo pred nasilniki. Najslabši in najmušnejši kosi so romali na normanske mize, najlepše stvari so prihajale v njihove zakladnice, najmočnejše Anglosase pa so jemali k vojakom, ki so jih potem pošiljali v daljine dežele ter tam z njihovimi kostmi belili zemljo ter z njihovim mesom krmili lačne zveri.

Ivan brez dežele se ni dolgo časa obotavljal. S svojimi pristaši in priliznjenci

je kaj hitro pregnal iz dežele kanclerja in škofa Viljema Longchamps, prevzel s svojimi grofi sam oblast ter začel silovito pritiskati na brezpravno anglosaško ljudstvo. Dan za dnem so se vrstile neusmiljene davčne rubežni, neprestano so pobirali davke, plenili anglosaškim kmetom posestva, jih mučili, ubijali ter pošiljevali njihove žene in hčere. Vse to pa se je še poslabšalo, ko je na Angleško prišla vest, da je Riharda z Levjim srcem na poti v domovino prestregel in ujel avstrijski vojvoda Leopold IV. ter ga zaprl v trifelsko trdnjavo. Ivan brez dežele se je kar topil od sreče, ko je plaval v blaženih mislih, da se mu bo zdaj zdaj na rusi glavi zasvetila angleška kraljevska krona.

Narod se je zbiral na trgu, bobni so grmeli, od vseh strani so se stekale množice poslušat, kaj jim bo dal sporočiti princ Ivan. Glasnik, ki je sedel na konju, je bral Ivanovo poslanico, v kateri je bilo govora, da je avstrijski vojvoda Leopold ujel kralja Riharda. Ivan je sporočil, da mora ljudstvo čakati na njegova nadaljnja obvestila in zapovedi. Ljudstvo je v grozi tarnalo in vzdihovalo: »Našega kralja so ujeli!« Rdečelasi, častihlepni Ivan brez dežele pa je bil ta čas sedel v svoji razkošno opremljeni sobi pri orebovi mizi, ki je bila izredno lepo izrezljana. Prav vneto se je pogovarjal s svojim najzvestejšim podložnikom sirom Guyem Gisbournskim. Lepo udobno se je bil ta močni, visoki, temnolasi velmož, ki je imel šiljasto bradavico in izredno pronikli očeri ter je bil čez ušesa zaljubljen v Rihardovo varovanko lady Marian, vsedel nasproti princa Ivana brez

dežele. Z levico se je bil naslonil na koleno, desnico pa je položil na mizo, na kateri je stal z opojnim vinom napolnjeni zlati vrč in dva zlata, precej velika kozarca.

»Kako pa so kaj moji dragi Saksonci

sprejeli to vest, sir Guy?« je vprašal Ivan, in med rdečastimi, redkimi brki ter slabotno bradavico se mu je pri tem razpotegnil zbadljiv posmeh. Malo je zamisljal, da bi na ta način še povečal važnost svojega vprašanja.

(Foto Warner Bros.)

Ivan brez dežele je sedel v svoji razkošno opremljeni sobi pri mizi... in se skrivnostno pogovarjal s svojim najzvestejšim podložnikom.